

Värdefull natur i och i anslutning till kvarteret Kabelverket

Bakgrund

Det finns planer på att delvis omvandla industri/kontorsområdet Kabelverket i Älvsjö och ersätta en del av bebyggelsen i området med flerbostadshus. Kabelverket gränsar till natur- och friluftsområdet Solbergaskogen och inom Kabelverkets sydöstra kant finns en ekbacke. Förutom det lokala naturvärdet som ekbacken har så kan ekbacken ha betydelse för möjligheten för eklevande arter att sprida sig mellan de olika kvarvarande ekbestånden i södra Stockholm.

JM har via Landskapslaget gett Friman Ekologikonsult AB i samarbete med Conec, konsulterande ekologer, i uppdrag att beskriva naturvärdena inom planeringsområdet. Området besöktes den 25:e augusti 2011.

Figur 1. En förslagsskiss för området Kabelverket som är ungefärligt markerat med röd linje. Planerade byggnader är vita och befintliga är gråa i skissen. Kabelverket angränsar i norr till Solbergaskogen.

Grönområdet inom Kabelverket

Den inventerade grönytan inom Kabelverket är identiskt med område 572 i Stockholms stads ekdatabas. Grönområdet, som är ca 150 m långt och 30-40 m brett, är ett lövskogsområde där ek är nästan helt dominerande men där det även finns lönn, alm, rönn, hägg och ask. Två av de största ekarna står i sydligaste delen av området, se figur 2 och 3. De har en stamdiameter på ca 80 cm.

Figur 2. Inventerad grönyta inom Kabelverket. Området utgörs av en gles lövskog som domineras av ek. Två av de största ekarna står i södra delen av området och är markerade med X.

Figur 3. Två av de största ekarna står i södra delen av grönområdet. I bakgrunden syns Älvsjövägen.

Figur 4. Inom grönområdet finns många ekar med varierande ålder och grovlek. Undervegetationen utgörs av gräsmatta mot industriområdet och av gräs, buskar och sly mot staketet och Älvsjövägen.

Inom det inventerade grönområdet och parallellt med Älvsjövägen går ett högt stängsel. Större delen av grönområdet och dess ekar ligger innanför industriområdets staket men flera ganska stora ekar står också utanför staketet. Ekarna i grönområdet är av varierande grovlek. Förutom några ekar som är i storlek nära jätteeckar på ca 80 cm i stamdiameter så finns också mer än tio sk efterträdare, d v s ekar med stamdiameter på 50-80 cm och lika många sk nyrekrytare, d v s med stamdiameter mindre än 50 cm.

Figur 5. Ganska stora ekar finns på bägge sidor om staketet.

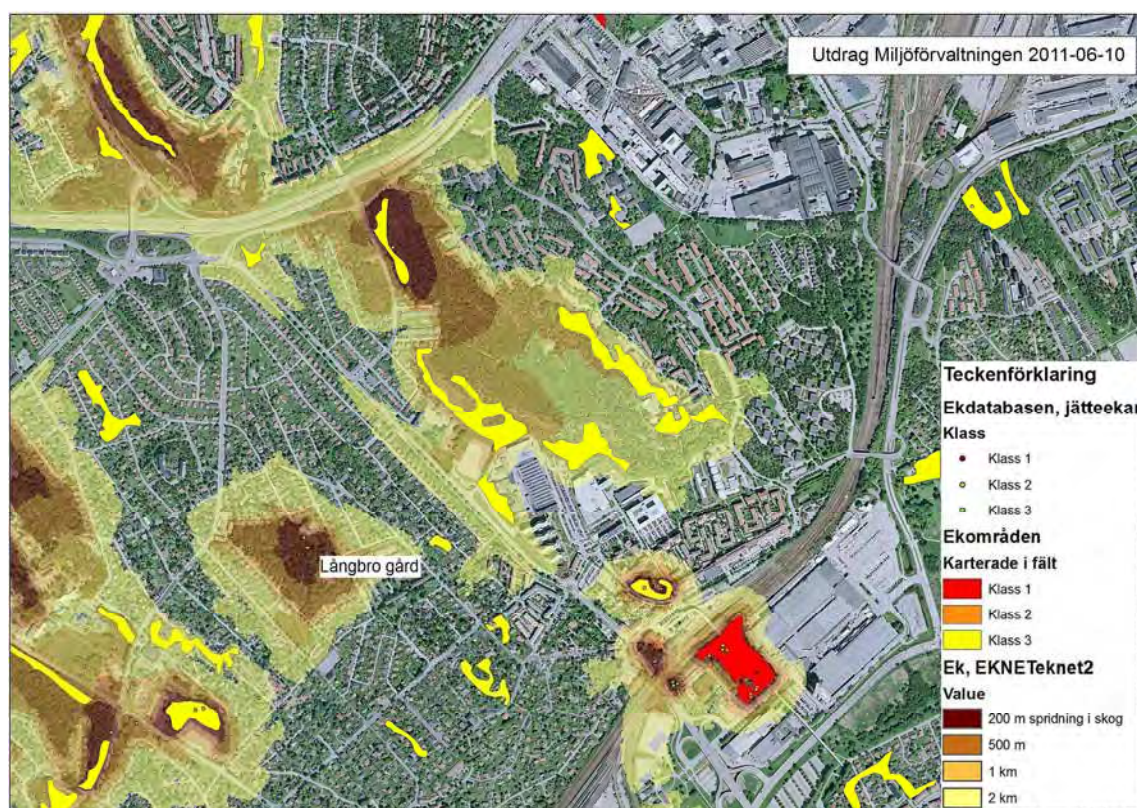
I den del av grönområdet som är närmast industribyggnaderna så utgörs undervegetationen huvudsakligen av klippt gräsmatta. I sydöstra och norra delen av grönområdet utgörs undervegetationen av gräs, örter, buskar och sly. För att bevara ekområdets naturvärde föreslås gallring inom tio år (Ekinventeringen 2007).

Generellt om ekens betydelse

Eken är en nyckelart för den biologiska mångfalden i Sverige och har ca 1500 arter knutna till sig. Av dessa är 800 - 900 insekter (varav ca 500 vedlevande skalbaggar) och 400 - 500 mossor, lavar och svampar. Många av dessa arter är exklusivt knutna till eken som livsmiljö. Eken skapar med sin långa livslängd och olika livsstadier (växer 300 år - lever 300 år - dör 300 år) en stor mängd ekologiska miljöer. Gamla solbelysta ekar med håligheter har därför särskilt stor betydelse ur biologisk synvinkel. I ett europeiskt/globalt sammanhang är de eklandskap som finns i Stockholm, särskilt ekarna på norra och södra Djurgården, mycket värdefulla. Då olika arter är knutna till ekens olika stadier måste det finnas ett stort antal ekar av olika ålder för att den biologiska mångfalden ska kunna bevaras för framtiden.

Ekarna i Kabelverksområdet

Ekområden och spridningsmöjligheterna för eklevande arter mellan de olika ekområdena finns redovisade i ekhabitatkartor för Stockholm. Här framgår att ekarna i Kabelverket ligger i den sydligaste delen av ett stort sammanhängande spridningsområde kring Hägerstensåsen/Solbergaskogen.

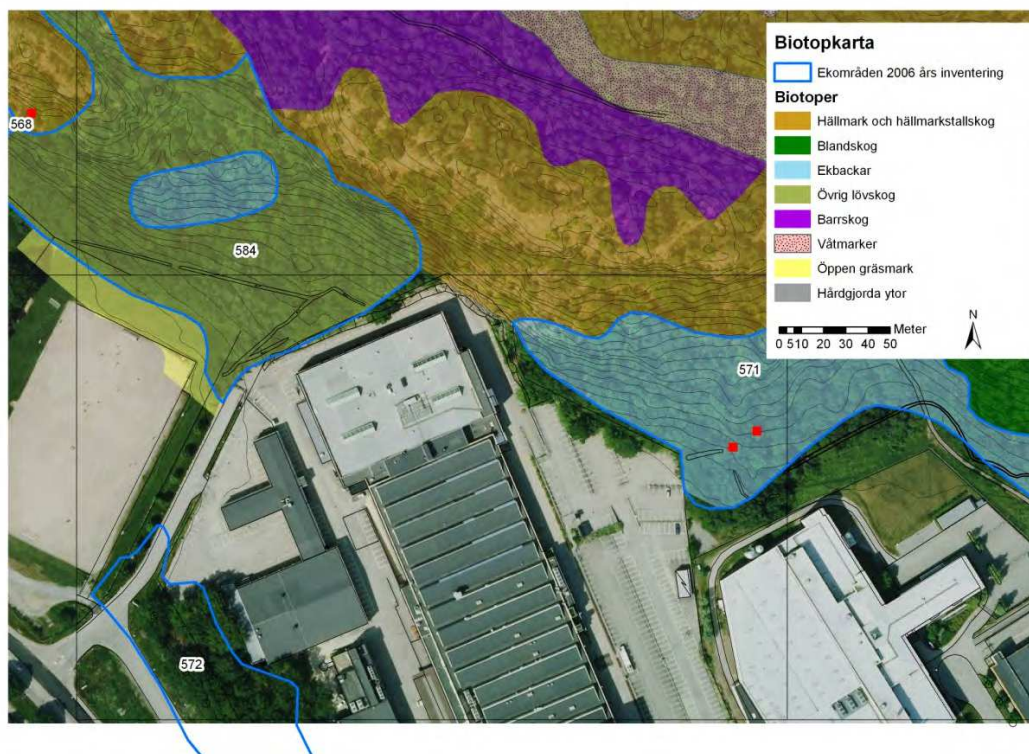

Figur 6. Från Kabelverkets ekområde, (gulmarkerat en bit nedanför centrum av bilden) kan eklevande arter sprida sig i hela Hägerstensåsens spridningsområde och troligen också till Långbroområdet i sydost.

Ekhabitatnätverket har inte tagit hänsyn till de spridningsmöjligheter som finns via trädbevuxna privata tomter. Om man tar hänsyn till dessa är det sannolikt att eklevande arter från Kabelverkets ekar också kan sprida sig åt sydost till Långbros ekområden. Däremot är det sannolikt för många skymmande hus mellan Kabelverket och de gamla jätteekarna vid Älvsjö station (rödmarkerat i figur 6) för spridning av eklevande arter däremellan.

Anslutningen mot Solbergaskogen

Kabelverksområdet gränsar i norr till det drygt 30 ha stora naturområdet Solbergaskogen. Solbergaskogen har flera olika naturtyper som hällmarkstallskog, alsumpkärr och ekskogsområden och därmed förutsättningar för stor biologisk mångfald. Skogen har också stor betydelse för friluftslivet, särskilt för de närboende. Två av Solbergaskogens ekområden, nr 584 och 571, ligger i anslutning till Kabelverket, se figur 7. Det är angeläget att spridningskorridoren mellan Kabelverket ekområde 572 och Solbergaskogens ekområde 584 inte förstörs genom alltför hög eller tät bebyggelse.

Figur 7. I dagsläget kan eklevande arter sprida sig mellan kabelverkets ekområde 572 och Solbergaskogens ekområde 584 eftersom det finns ett öppet område däremellan (vägar, gräsytor, grusplan) utan skymmande hus.

Figur 8. Ekområden ungerfärligt inlagda i planskissen. Det är angeläget att spridningsvägen som finns idag mellan område 572 i Kabelverket och 584 i Solbergaskogen inte förhindras av alltför hög eller tät byggnation. Detta planförslag minskar sikten mellan de två ekområdena. Om alléerna görs med stora lövträd minskar effekten något.

Figur 9. Solbergaskogens område 584:s anslutning till Kabelverket.

Figur 10. Del av Solbergaskogens (området mellan 584 och 571) anslutning till Kabelverket.

Figur 11. Del (mot område 571) av Solbergaskogens anslutning till Kabelverket

Vatten i planområdet

För naturvärdena är det mycket positivt om lokalt omhändertagande av dagvatten tillämpas och om detta räcker till ett litet vattendrag genom området. I Solbergaskogen finns ett för groddjur mm viktigt alsumpkärr som torkar ut ibland. Vid en första anblick på kartan ser det inte ut som alsumpkärret i Solbergaskogen påverkas av planerna i Kabelverket men det är viktigt att beakta att projektet i Kabelverket inte påverkar hydrologin så att våtmarkerna i Solbergaskogen försämras. Solbergaskogens alsumpkärrets läge framgår av det våtmarksmarkerade området i Figur 12, Bilaga 1.

Sammanfattning

- Stora ekar och kontinuerlig succession av stor gamla ekar är mycket viktig för den biologiska mångfalden nu och i ett långsiktigt perspektiv eftersom ca 1500 arter är knutna till ek.
- I Kabelverksområdet finns inga riktigt gamla ekar men det finns några som är ca 80 cm i stamdiameter och därmed sk jätteekar eller nära jätteekar. Det finns dessutom många ekar dimensionerna "rekryterare" och "nyrekryterare".
- Ekarna i Kabelverket ligger i ytterkanten av ett stort sammanhängande spridningsområde för eklevande arter och nära den svaga länken mot Långbros ekområde.
- Ekarna inom Kabelverket har därmed stor betydelse för utbredning och spridning av eklevande arter. Det är särskilt viktigt att spara de två stora ekarna i den sydligaste delen.
- Det är angeläget att spridningskorridoren mellan ekarna i Kabelverksområdet och Solbergaskogen bevaras eller att en ny spridningskorridor skapas. Byggnationen mellan Solbergaskogen och kabelverksområdet bör inte vara för hög eller tät.
- Det är positivt om lokalt dagvatten kan användas för att skapa ett vattendrag genom området som framgår av planskissen.
- Det är viktigt att hydrologin i Solbergaskogen inte påverkas på ett sätt som ökar risken för uttorkning av våtmarkerna där.

Referenser

Mörtberg, U., Zetterberg, A. och Gontier, M. 2006. *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Metodutveckling med groddjur som exempel*. Miljöförvaltningen. Stockholms stad.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. och Gontier, M. 2007. *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter*. Miljöförvaltningen. Stockholms stad.

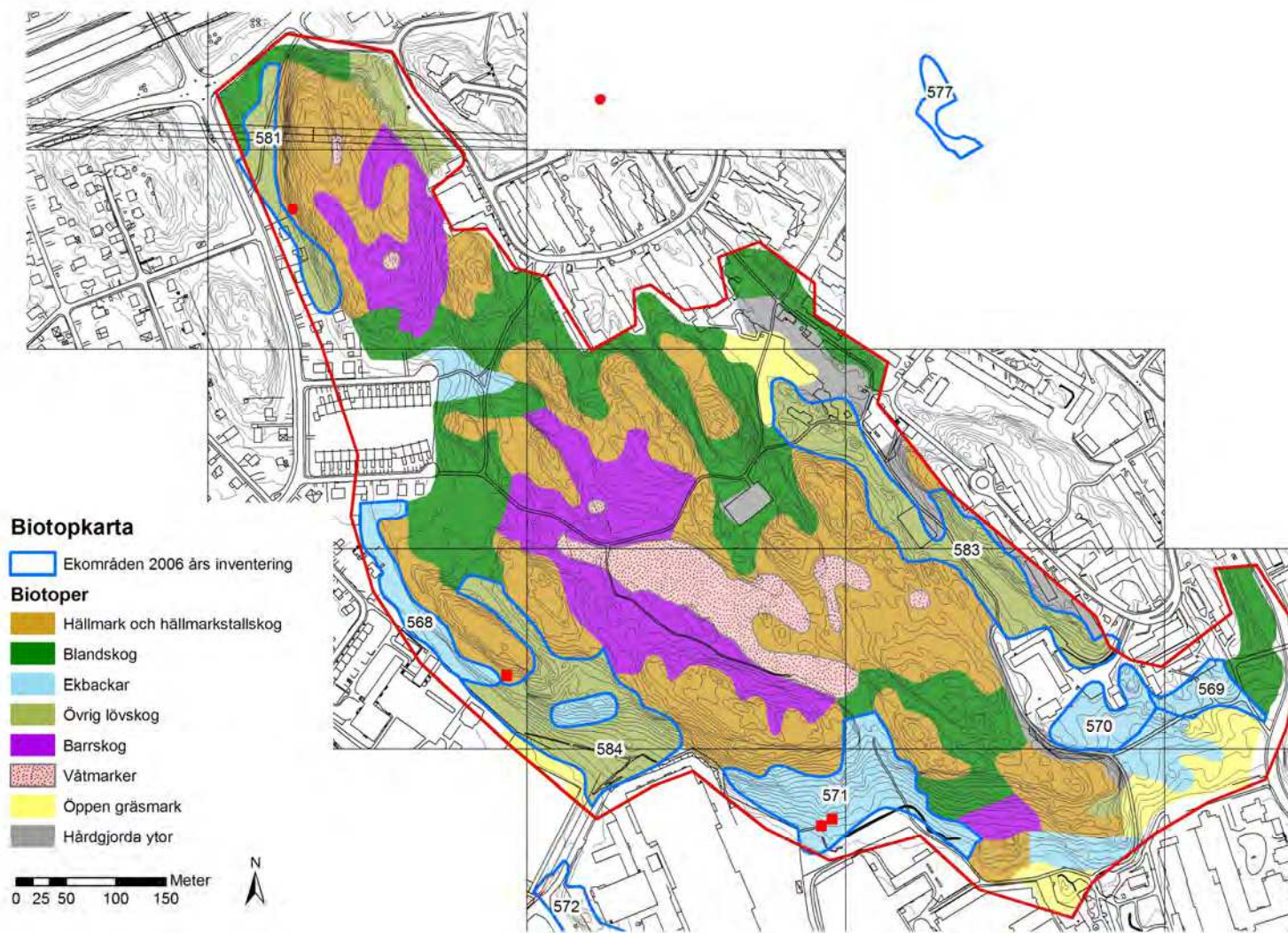
Stockholms stad. 1998. *Biotopkarta*.

Stockholms stad. 2007. *Stockholms unika ekmiljöer. Förekomst, bevarande och utveckling*. Ekologigruppen AB.

Wallentinus, 2007. Skötselplan för Solbergaskogen

Wallentinus, 2011. Analys av ekhabitat kring Hägerstensåsen

Bilaga 1

Figur 12. Biotopkarta över Solbergaskogen. Rosa ytor är våtmarker med alsumpkärr.